

v svoji zalogi). Ona izkuša ustreči vsem zahtevam in objavlja vsako leto leposlovne knjige vseh vrst poezije, lirike, epike in dramatike. V poljudno-znanstvenih knjigah neguje prirodoslovno in jezikoznansko-zgodovinsko stroko; ne prezira pa niti društvenih znanosti. Ni čuda, da šteje M. h. tako znamenito število članov iz vseh stanov inteligencije; med njimi ne nahajaš samo duhovnike in učitelje, ki so pri nas ogromna večina Matičarjev, nego poleg učiteljev tudi učence, poleg duhovnikov tudi vojake, činovnike vsake vrste, trgovce, posestnike itd. — Letni donesek je za množino berila res majhen; knjige pa so iz večine zanimive in vredne. Zatorej priporočamo ponovno hrvaško Matico vsem Slovencem, ki so večji hrvaščini, in onim, ki se ji hote priučiti.

Tisk in zunanja oprava knjig sta prav okusna; papir razen »Narodnih pesmi« je lep za oko, a bi mogel biti nekoliko trdnjši. Vanjščina »Narodnih pesmi« pa je brez prigovora, tudi kar se dostaje papirja.

Truhelka dr. Čiro. Slavonski banovci. (Prinos hrvatskoj numismatici.) Napisao dr. Č. T. Separatni otisak iz »Glasnika zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini«. IX. 1897. Sarajevo. Zemaljska štamparija. 1897. Vel. 8°. Cena 2 gld. Učeni čuvar bosensko-hercegovskega deželnege muzeja razpravlja o slavonskih novcih, katere so imenovali »banovce«. Najprej podaje g. pisec povest novčarstva v Slavoniji, govori o utežih in o novčni vrednosti banovcev in o starih računih, v katerih se omenjajo banovci. Potem slede poglavja o heradilških motivih na banovcih, o nadpisih in pečatih, o težini in finosti banovcev, o novcih z grbi banovskimi; dalje o ogrskih banovcih, ki so se kovali po vzoru slavonskih. Poslednja poglavja obsežajo sistematiški pregled slavonskih banovcev, vrsto banov in nekatere listine. Na spisovanje te knjige, ki obdeluje doslej jako zanemarjeno stvarino, je napotilo pisatelja veliko število banovcev, ki so se našli v Brdaru v okraju »Sanski most«.

† **Sebastian Kneipp.** V noči od 16. na 17. dan preteklega meseca je v Wörishofnu na Bavarskem umrl župnik S. Kneipp, ki je po svojem lečenju z vodo postal svetovno znan. Porojen leta 1821., je bil do svojega 21. leta tkalec, potem je šele študiral in postal l. 1852. duhovnik. Kaplanoval in župnikoval je samo v Wörishofnu. Leta 1847. je bil zelo opasno bolan; zdravniki so mu že odrekli vsako upanje, da ozdravi. Tedaj je po naključju dobil v roko neko knjižico o zdravilni moči mrzle vode; poskusil je to kot skrajnje sredstvo in — okreval. Odslej je postal najgorečnejši apostol hidroterapije. — Mali kraj Wörishofen je po njem zaslovel; prihajali so tja bolniki iz vseh krajev v ogromnih množicah; zadnja leta je njih broj presegal število gostov najznamenitejših evropskih kopeli. Prebivalci so pri tem dobivali najboljši zaslužek in so svojemu župniku dolžni največjo zahvalnost. Tudi po mnogih drugih krajih so se ustanavljala zdravilišča po Kneippovi metodi, tako n. pr. v Kamniku. Razen tega se je Kneipp po svojih poljudnih, izredno razširjenih in v vse jezike prevedenih knjigah pridobil obilo privržencev. Za Slovence je izdala Mohorjeva družba prireditel njegove knjižice, katero je prevedel, oz. priredil, župnik Podgorec, kakor so sploh duhovniki delali največjo reklamo za svojega sobrata. A tudi po raznih mestih je imel Kneipp predavanja, in s svojo živahno in dovtipno besedo je pridobival takisto kakor s spisi pristaše in privržence.

Kneipp je zelo znamenita in značilna prikazen za našo dobo; za medicinsko vedo zelo poučen, dasi ob enem žalosten pojav. On pravzaprav nikakor ni iznajditelj kake nove ideje; zdravljenje z vodo je bilo že od nekdaj znano ter se je rabilo. Pred sto leti je že zaslovel v Šleziji kmet Priessnitz s tem, da je pričel zdraviti z vodo, s kopeljo in obkladki in tako povzročil, da se je ta od zdravnikov toliko zanemarjena metoda pričela vnovič študirati in uporabljati. Kneipp je to Priessnitzovo metodo samo bolj splošno in poljudno naredil. Od tedaj so zdravniki izkušali zdravilno moč vode; n. pr. praktični zdravnik Brand (ki je šele te dni umrl v Stettinu) je vvedel hidroterapijo pri vročinski bolezni. A čudo, da se je vprav ljudstvo samo vzpričo nekega starega ukoreninjenega predsodka vedno najstrastnejše upiralo hidroterapiji. Vkljub temu so se že pred Kneippom ustanovila mnoga zdravišča, kjer so metodično zdravili z mrzlo vodo. Toda medicina, ki je bila pred sto leti, ko je živel Priessnitz, še jako nerazvita, je dosegla med tem veliko popolnost, a ljudstvo je še vedno enako nerazsodno; do skrajnosti nezaupno proti vsaki znanstveni metodi, se je brez obotavljanja poverilo lajiku — Kneippu. Res, da je Kneipp imel pri sebi zdravnike kot pomočnike, a vprav to, da so zdravniki strokovnjaki šli v službo k lajiku, je značilno in za medicinsko vedo in nje pristaše — poniževalno. Kajti Kneipp je sam priznal, da nima medicinskih vednosti, da dela vse le po empiriji.

Vkljub temu so Kneippove zasluge velike. On je v širših krogih udomačil hidroterapijo ter je zlasti s svojimi navodili za zmerno in razumno, preprosto in naravno življenje, torej s svojimi higijenskimi in dietnimi navodili zelo mnogo koristil, ker je odstranil s tem mnoge kvarljive napake. Nič ne bi bilo bolj napačno, nego iz prevzetnosti ali domišljavosti zavračati Kneippovo zdravljenje; mnogi uspehi jasno pričajo o njegovi veljavi. A poudarjati moramo vedno, da treba razsodnosti. In baš zato, ker se je množica često sama lečila po Kneippovih navodilih, ne brigajoč se za to, da bi po vestnem zdravniku pozvedela, je-li to v dotičnem slučaju res uspešno, in ni-li morda naravnost kvarljivo — baš zato je Kneippova metoda bila že mnogim v pogubo; mnogi so si že z nerazumnim, pretiranim »Kneippanjem« nakopali prezgodnjo smrt.

Kar se dostaje Kneippovih medicinskih hipotez, njegovih »domačih zdravil«, njegovih sodb in obsodb znanstvenega zdravilstva — o tem vsem pač ni treba polemično razpravljati. Kneipp je bil sicer poštena duša, ali v tem oziru enak številnim zabavljajem medicinske vede; govoril je, kar in kakor si je domišljal in umišljal, da je pravo, ne da bi si mogel ali hotel pridobiti pravih pojmov; samo s tem razločkom, da navadni zabavljaji zaman kriče in zabavljajo, a Kneipp je govoril, in njegova govorica je našla odmev po vsem svetu.

Čas ustanovi, kakor o vsem, tudi o Kneippu pravo in zdravo sodbo, tudi v vrstah njegovih pristašev.

F. G—I.

